

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง ทารื้อข้อกฎหมายตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๕)

พ.ศ. ๒๕๕๒

กรมบังคับคดีได้มีหนังสือ ที่ ยธ ๐๔๐๑/๓๑๑๖๐ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอรื้อปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคลล้มละลาย ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้รวบรวมไว้ เพื่อแบ่งแก่เจ้าหนี้ในกรณีที่บุคคลล้มละลายพ้นจากการล้มละลายตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๒ สรุปความได้ว่า ตามที่มาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้บัญญัติว่า “บรรดาหนี้ล้มละลายที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นบุคคลล้มละลายและหนี้อันเป็นมูลเหตุที่ฟ้องล้มละลายไม่มีลักษณะเป็นการทุจริต ให้ลูกหนี้พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายเมื่อครบสามปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗๖ และมาตรา ๗๗ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม” นั้น เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าว บัญญัติแต่เพียงว่าให้ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นบุคคลล้มละลายและหนี้อันเป็นมูลเหตุที่ฟ้องล้มละลายไม่มีลักษณะเป็นการทุจริต ให้ลูกหนี้พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายเมื่อครบสามปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย แต่ไม่ได้กำหนดมาตรการใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินที่อยู่ระหว่างการรวบรวมหรืออยู่ในระหว่างการจัดการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ว่า จะยังคงอยู่ในอำนาจการจัดการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต่อไปหรือจะพ้นจากการจัดการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายในส่วนนี้ไม่ชัดเจนและอาจก่อให้เกิดปัญหาตามมาได้

กรมบังคับคดีจึงขอหารือว่า ในกรณีที่บุคคลล้มละลายพ้นจากการล้มละลายตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๒ ทรัพย์สินของบุคคลล้มละลายที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้รวบรวมไว้ตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ หรืออยู่ในระหว่างการจัดการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะพ้นจากอำนาจจัดการทรัพย์สินของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจดำเนินการต่อไปจนแล้วเสร็จเพื่อนำมาแบ่งให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาข้อหาดังกล่าว โดยมีผู้แทนกระทรวงยุติธรรม (กรมบังคับคดี) และผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม เป็นผู้ชี้แจง

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๖๐๑/๑๓๕๒ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๕ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นดังนี้

เมื่อได้พิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่บัญญัติว่า “บรรดาคดีล้มละลายที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นบุคคลล้มละลายและหนี้อันเป็นมูลเหตุที่ฟ้องล้มละลายไม่มีลักษณะเป็นการทุจริต ให้ลูกหนี้พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายเมื่อครบสามปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗๖^๑ และมาตรา ๗๗^๒ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม” แล้ว จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ลูกหนี้เท่านั้นที่พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย และเมื่อลูกหนี้ดังกล่าวพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายแล้ว ก็ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โฆษณาชื่อผู้ที่พ้นจากการล้มละลายในราชกิจจานุเบกษาและในหนังสือพิมพ์รายวันไม่น้อยกว่าหนึ่งฉบับ และให้หลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวงอันพึงขอรับชำระได้ เว้นแต่ หนี้เกี่ยวกับภาษีอากร หรือจังกอบของรัฐบาลหรือเทศบาล และหนี้ซึ่งได้เกิดขึ้นโดยความทุจริตฉ้อโกงของบุคคลล้มละลาย หรือหนี้ซึ่งเจ้าหนี้ไม่ได้เรียกร้องเนื่องจากความทุจริตฉ้อโกงซึ่งบุคคลล้มละลายมีส่วนเกี่ยวข้องสมควร ส่วนทรัพย์สินของลูกหนี้ตามมาตรา ๑๐๙^๓ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งถือเป็นทรัพย์สินอันอาจแบ่งได้ในคดีล้มละลายที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้จัดการรวบรวมไว้ มิได้หลุดพ้นไปด้วย ดังนั้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังคงมีอำนาจจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ได้รวบรวมไว้หรืออยู่ในระหว่างการจัดกิจการได้ต่อไปตามบทบัญญัติ

^๑ มาตรา ๗๖ เมื่อศาลได้มีคำสั่งปลดจากล้มละลายแล้ว ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โฆษณาในราชกิจจานุเบกษาและในหนังสือพิมพ์รายวันไม่น้อยกว่าหนึ่งฉบับ

^๒ มาตรา ๗๗ คำสั่งปลดจากล้มละลายทำให้บุคคลล้มละลายหลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวงอันพึงขอรับชำระได้ เว้นแต่

(๑) หนี้เกี่ยวกับภาษีอากร หรือจังกอบของรัฐบาลหรือเทศบาล

(๒) หนี้ซึ่งได้เกิดขึ้นโดยความทุจริตฉ้อโกงของบุคคลล้มละลาย หรือหนี้ซึ่งเจ้าหนี้ไม่ได้เรียกร้องเนื่องจากความทุจริตฉ้อโกงซึ่งบุคคลล้มละลายมีส่วนเกี่ยวข้องสมควร

^๓ มาตรา ๑๐๙ ทรัพย์สินดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นทรัพย์สินในคดีล้มละลายอันอาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ได้

(๑) ทรัพย์สินทั้งหลายอันลูกหนี้มีอยู่ในเวลาเริ่มต้นแห่งการล้มละลาย รวมทั้งสิทธิเรียกร้องเหนือทรัพย์สินของบุคคลอื่น เว้นแต่

ก. เครื่องใช้สอยส่วนตัวอันจำเป็นแก่การดำรงชีพ ซึ่งลูกหนี้รวมทั้งคู่สมรสและบุตรผู้เยาว์ของลูกหนี้ จำเป็นต้องใช้ตามสมควรแก่ฐานะรูป และ

ข. สัตว์ พืชพันธุ์ เครื่องมือและสิ่งของสำหรับใช้ในการประกอบอาชีพของลูกหนี้ราคา รวมกันไม่เกินหนึ่งแสนบาท

(๒) ทรัพย์สินซึ่งลูกหนี้ได้มาภายหลังเวลาเริ่มต้นแห่งการล้มละลายจนถึงเวลาปลดจากล้มละลาย

(๓) สิ่งของซึ่งอยู่ในครอบครองหรืออำนาจสั่งการหรือสั่งจำหน่ายของลูกหนี้ ในทางการค้าหรือธุรกิจของลูกหนี้ ด้วยความยินยอมของเจ้าของอันแท้จริง โดยพฤติการณ์ซึ่งทำให้เห็นว่าลูกหนี้เป็นเจ้าของ ในขณะที่มีการขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย

แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^๔ เพื่อนำมาแบ่งให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายต่อไป ซึ่งความเห็นที่ได้กล่าวมานั้นสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๒ ในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิการของวุฒิสภา^๕ ที่มีความมุ่งหมายจะปลดหนี้ให้แก่ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัวเพื่อให้โอกาสได้หลุดพ้นจากหนี้สินทั้งปวงและสามารถเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้โดยเร็ว แต่ไม่ได้กล่าวถึงเรื่องการหลุดพ้นของทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ด้วย

ดังนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) จึงมีความเห็นว่า การพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายดังกล่าวย่อมเป็นการหลุดพ้นจากหนี้สินอันเป็นสถานะเฉพาะตัวของลูกหนี้เท่านั้น โดยไม่มีผลให้ทรัพย์สินของลูกหนี้หลุดพ้นไปด้วยแต่อย่างใด และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังคงมีอำนาจดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ได้รับรวบรวมไว้แล้วหรืออยู่ในระหว่างการจัดการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต่อไปจนแล้วเสร็จเพื่อนำมาแบ่งให้แก่เจ้าหนี้ในคดีล้มละลายต่อไป

(ศาสตราจารย์พิเศษ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เมษายน ๒๕๕๕

^๔ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ ปัจจุบันได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๑ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๖ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๓

^๕ เจตนารมณ์หลักที่สำคัญของกฎหมายล้มละลายในทุกประเทศ คือ การจัดการเอาทรัพย์สินทั้งหมดที่ลูกหนี้มีอยู่มาทำการขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ทั้งปวง เมื่อขายหมดแล้วหากไม่พอชำระหนี้ก็ให้ถือว่าหนี้สินสิ้นสุดไป กฎหมายล้มละลายไม่มีจุดมุ่งหมายที่จะลงโทษลูกหนี้ผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัวแต่อย่างใดและเป็นการป้องกันไม่ให้เจ้าหนี้เร่งรัดหนี้สินจนก่อให้เกิดปัญหาสังคม การก่ออาชญากรรม กฎหมายมุ่งจะจัดการปลดหนี้ให้แก่ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว เพื่อให้โอกาสบุคคลเหล่านั้นไปเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้ ส่วนลูกหนี้นิติบุคคลนั้น เมื่อขายทรัพย์สินหมดแล้วก็ถือว่าสิ้นสภาพไป ซึ่งแตกต่างจากลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาซึ่งยังต้องดำรงชีวิตอยู่ต่อไป มีจิตวิญญาณและมีครอบครัวที่จะต้องเลี้ยงดู จึงต้องให้โอกาสบุคคลเหล่านั้นไปเริ่มต้นชีวิตใหม่ในสังคมได้ต่อไป